ननुज्ञातृज्ञानज्ञेयात्मकत्रिपुटीभानमविद्यातदभानंविद्येतिहिउदात्तश्रुत्योरर्थोनत्वदुक्तइत्याशंक्याह वेद्यावेद्यमिति वेद्यविषयाहिविद्यानावेद्यविषयाभवितुमर्हति नचत्रिपुट्यभानेवेद्यविषयत्वमस्तिविद्या याः वदतोव्याघातात् वेद्यंचब्रह्मैव आत्माद्रष्टव्यःसोन्वेष्टव्यःसविजिज्ञासितव्यइत्यादिश्रुतिभ्यः यच्चावेद्यंतदब्रह्म अतएवछांदोग्येसत्यकामःसत्यसंकल्पआत्मावेद्यत्वेनश्रूयते यआत्माऽपहतपाप्माविजरोवि मृत्युर्विशोकोविजिघत्सोपिपासःसत्यकामःसत्यसंकल्पःसोन्वेष्टव्यः सविजिज्ञासितव्योयस्तमात्मानमनुविद्यविजानातिससर्वांश्चलोकानामोतिसर्वांश्चकामानिति अप्रियवेत्तेवभवतिविनाशमेवापीतोभवती तिमूर्च्छामरणदृष्टांतेनसुषुप्तंचनिंदितं त्रिपुट्याअभावान्निर्विकल्पकज्ञानान्मुक्तिरितिचेत्सर्वेपिसुषुप्तौतादृशाःसंतीतिव्यर्थंसाधनं सुषुप्तिसमाध्योर्भेदापादनंपरिभाषामात्रं अनुभूयमानस्यत्रिपुट्यभावस्योभयत्र तुल्यत्वादतोवेद्यमेवब्रह्मनत्ववेद्यं ननुवेद्यंचेद्ब्रह्मैवनभवतिघटादिवदनात्मत्वाज्जडत्वाच्च आत्माहिब्रह्मज्ञानमात्ररूपश्च अयमात्माब्रह्म सत्यंज्ञानमनंतंब्रह्मेत्यादिश्रुतिशतेभ्यः अतःस्वाभाविकानांदेहादिधर्माणां स्थूलत्वादीनांयोगजधर्माणामणुत्वादीनांचव्यभिचारिणांव्युदासेनअस्थूलमनणुइत्यादिवाक्येभ्यःसर्वदृश्यधर्मशून्यमक्षरंप्रत्यक्तत्वंप्रतिपत्तव्यमित्याशंक्याह अचलंचलमिति द्विविधंहिब्रह्मणिधर्मजातंश्रूय तेऽचलंचलंच तत्रापहतपाप्मत्वादिसत्यसंकल्पत्वांतमचलं अणुत्वस्थूलत्वादिकंयत्प्रसादाद्योगिनामपिवर्ततेतदस्यानित्यमिति नहिसत्यसंकल्पोप्यणुःस्यामितिध्यायन्स्थूलत्वेनरोद्धुंशक्योनापिस्थूलःस्या मितिध्यायन्नणुत्वेन नहियुगपत्तद्द्वयंसंभवतिपरस्परविरोधात् तस्माद्यथाउच्छ्रायपरिणाहादयोवृक्षधर्माएवंसुरभित्वमधुरत्वकषायत्वादयःपरंपरयावृक्षगताअपिपुष्पफलशलाटूनामेवधर्मानतुवृक्षस्य अव्या

वेद्यावेद्यंतथाराजन्नचलंचलमेवच ॥ अपूर्वमक्षयंक्षय्यमेतत्प्रश्नमनुत्तमं ॥ ३० ॥

प्यवृत्तित्वात्तेषां तथासत्यसंकल्पादयोऽचलाब्रह्मधर्माः स्थूलत्वाणुत्वादयस्तुतेनसमरसीभूतस्यशक्त्यंशजातस्य अतस्तन्निषेधोब्रह्मणियुज्यतएव वृक्षेसौरभादेरिवस्वाश्रयतादात्म्येनतत्रतत्प्रसक्तेरित्यर्थः किंच आत्मैवचेद्ब्रह्मतर्हिशास्त्रस्यवैयर्थ्यं नित्यापरोक्षत्वात्तस्य तद्गुणानामपिज्ञानैश्वर्यादीनांसर्वदैवभानापत्तेश्च नहिमणिबुध्यापिस्पृष्टःस्फुलिंगोनदहतीत्यस्ति अतोदेहबुध्याग्रहीतोपिस्वाभाविकंधर्मंप्रकाशयेदेव तस्मादयमात्माब्रह्मेतिममात्माभद्रसेनइतिवदुपासनार्थमौपचारिकोऽभेदइत्याशयेनाह अपूर्वमिति उपास्तेःप्रागविज्ञातं उपास्यातुकीटभृंगन्यायेनप्राप्तुंशक्यमित्यर्थः ननुउपास्यासाध्यस्यमोक्षस्यकथंनित्य तास्यात् नित्यश्चमोक्षः क्रियासाध्यस्यानित्यत्वंचसर्वसिद्धमित्याशंक्याह अक्षयंक्षय्यमिति क्षययोग्यमपिनचपुनरावर्ततइतिशास्त्रबलादक्षयमेव नहिशास्त्रीयेर्थेयुक्तिःसंक्रमतेयेनक्रियासाध्यत्वादनित्य त्वंमोक्षस्यानुमीयेत नहिभस्मीभूतेभ्यःसोमाज्यपयःप्रभृतिभ्यःस्वर्गोत्पत्तौशास्त्रादृतेकिंचिन्मानमस्ति तस्मादेतत्प्रश्नजातंश्रुत्युपष्टब्धमपिअनुत्तमंयुक्तिमत्तरं नह्यात्यंतिकंकैवल्यंपाषाणकल्पंनैरात्म्यवादादन तिरिच्यमानंपुरुषार्थोभवत्यपित्वात्यंतिकंसत्यसंकल्पत्वादिकमेव लोकेपिनहिकश्चित्सुषुप्तिंपुरुषार्थत्वेनोपैत्यपितुस्त्र्यादिभोगमेव तत्सामान्याद्वेदेपिपुरुषार्थभूतस्यार्थस्यनिर्णयःकर्तव्यः तस्मादव्यक्तमेवमुख्यं ब्रह्मनतुततोन्यन्निष्कलंनामशून्यकल्पंकिंचिदस्तीतिसिद्धं ॥ ३० ॥

Digitized by Google